

Прадід, Юрій. «Особливості творення прізвищ від апелютива *небеса* та їхня територіальна поширеність в Україні». *Лінгвостилістичні студії*, вип. 19, 2023, с. 60–8.

Pradid, Juri. "Peculiarities of Creating Surnames from the Appellative *Nebesa* and Their Territorial Dissemination in Ukraine." *Linguostylistic Studies*, iss. 19, 2023, pp. 60–8.

УДК 81'373.232.1:81'367.622.11

<https://doi.org/10.29038/2413-0923-2023-19-60-68>

ОСОБЛИВОСТІ ТВОРЕННЯ ПРІЗВИЩ ВІД АПЕЛЮТИВА *НЕБЕСА* ТА ЇХНЯ ТЕРИТОРІАЛЬНА ПОШИРЕНІСТЬ В УКРАЇНІ

Юрій Прадід

Львів, Україна

Стаття присвячена способам і засобам творення прізвищ від апелютива *небеса* та їхня територіальній поширеності на теренах України. Із системи прізвищ, поширених в Україні, виокремлено групу прізвищ, похідних від апелютива *небеса*, яка налічує 22 прізвища. Аналіз фактичного матеріалу дав підстави стверджувати, що найпоширенішим прізвищем досліджуваної мікросистеми є прізвище *Небесна* (601 носій), а основним способом творення є суфіксальний (10 прізвищ).

Ключові слова: суфіксальний спосіб, морфемний суфікс, словотворчий суфікс, територіальна поширеність.

PECULIARITIES OF CREATING SURNAMES FROM THE APPELLATIVE *NEBESA* AND THEIR TERRITORIAL DISSEMINATION IN UKRAINE

Juri Pradid

L'viv, Ukraine

This article is devoted to the ways and means of creating surnames from the appellative *nebesa* and their territorial dissemination in Ukraine. It provides a review of the scientific works of the Ukrainian linguists on the theoretical and applied aspects of the Ukrainian surnames study (the works of I. Varchenko, V. Horpynych, A. Popovskiy, Yu. Pradid, Yu. Redko, M. Khudash, etc.), their lexicographic elaboration both in general (V. Demchenko and I. Lopushinsky, A. Zosimov, Yu. Redko, and others.), and in certain regions of Ukraine, in particular (G. Arkushyn, V. Horpynych, Yu. Novikova, P. Chuchka, and others). They served as the theoretical and methodological basis of the study.

A review of the scientific papers by the Ukrainian scientists gives reasons to conclude that the surnames derived from the appellative *nebesa*, as well as other similar microsystems, were almost not studied in Ukrainian linguistic science, except for a few works by Y. Pradid.

The study has identified a group of surnames derived from the appellative *nebesa* in the system of surnames in Ukraine, numbering a total of 22 surnames. However, only 4 out of 22 surnames became the basis for the creation of new surnames, and no new surnames were formed from the rest.

The most common surname of the studied microsystem is the surname *Nebesna* (601 cases), and most of all derived surnames are formed from the surname *Nebes* (7 surnames).

The analysis of the actual material gave grounds to assert that the main way of creating surnames derived from the appellative *nebesa* is the suffixation (10 surnames). Most often, the suffixes *-yuk* (3 cases), *-k-* (2 cases) are used to create new surnames. Eight female surnames are formed in the inflectional way from the stems of male surnames.

The study findings argue that surnames derived from other names, double and rare surnames, surnames common in certain territories, surnames of social groups and some others require further research.

Key words: suffix method, morpheme suffix, derivational suffix, territorial dissemination.

Вступ. Актуальною проблемою сучасної української ономастичної науки є дослідження антропонімів узагалі й прізвищ зокрема. Слід зазначити, що в кінці ХХ – на початку ХХІ ст. помітно зріс інтерес українських учених до вивчення різноманітних аспектів антропоніміки, але низка проблем антропоніміки, зокрема населених пунктів, соціальних груп і особливо прізвищ, похідних від окремих апелятивів, і досі залишаються поза увагою науковців.

Потрібно сказати, що українські мовознавці зробили вагомий внесок в опрацювання теоретичних і практичних проблем вивчення антропонімів, поширених на теренах України. Найперше треба назвати монографії Ю. Редька, В. Горпинича та І. Корнієнко, у яких описані загальні проблеми дослідження прізвищ (Редько; Горпинич і Корнієнко), монографії М. Худаша – про українську антропоніміку ХІV–ХVІІІ ст. (Худаш), А. Поповського, присвячену вивченню окремих мікросистем українських прізвищ (Поповський).

Основні принципи дослідження сучасних українських прізвищ проаналізовано в ґрунтовних статтях І. Варченка і В. Горпинича (Варченко; Горпинич), патронімічні та матронімічні прізвища, утворені від українських варіантів християнських імен, у працях Ю. Прадіда (Прадід, *Патронімічні* 2021; Прадід, *Матронімічні*), словотвірні особливості та поширення українських прізвищ, похідних від апелятивів *земля*, *батько*, *дід* (Прадід, *Словотвірні*; Прадід, *Способи творення прізвищ мікрогрупи батько*; Прадід, *Способи творення прізвищ, похідних від апелятива дід*) та ін.

Вагомим є внесок українських учених у галузі лексикографічного опрацювання українських прізвищ (див., наприклад, праці Г. Аркушина, В. Горпинича, А. Зосимова, Ю. Редька та ін.). Вкрай необхідним науковцям є бібліографічний покажчик з української ономастики, укладений С. Вербичем, І. Єфименко, І. Желізняк (*Українська ономастика*).

Способи творення прізвищ, похідних від апелятива *небеса*, не вивчалися в українському мовознавстві, а тому саме комплексному аналізу цієї прізвищевої мікросистеми й присвячена пропонована стаття.

Методологічним підґрунтям праці послужили розвідки українських учених-мовознавців, у яких досліджувалися прізвища мешканців України.

Мета розвідки – дослідити словотвірні особливості прізвищ, похідних від апелятива *небеса*, та їхню територіальну поширеність. Досягнення цієї

мети передбачає розв'язання таких завдань: 1) узагальнити доробок українських мовознавців із проблем вивчення прізвищ мешканців України; 2) систематизувати прізвища, похідні від апелятива *небеса*; 3) визначити способи їхнього творення, територіальну поширеність.

Матеріал і методи дослідження. Відповідно до мети дослідження як основний використано описовий метод і його основні прийоми: інвентаризація та систематизація мовного матеріалу в синхронії. Матеріалом для дослідження послужили 22 прізвища, похідні від апелятива *небеса*.

Результати дослідження та дискусія. Безафіксальним способом утворено прізвище *Небесь*, носіями якого в Україні є 7 осіб, із них 6 носіїв цього прізвища проживає на Тернопільщині, 1 – у м. Харцизьку, що на Донеччині. За поширенням це прізвище займає 268 101 місце в загальному списку мешканців України¹.

Від основи прізвища *Небесь* флексійним способом (за допомогою флексії *-о*) утворено прізвище *Небесь-о*, носіями якого в Україні є 40 осіб, із них 35 носіїв цього прізвища проживає на Тернопільщині, 5 – на Донеччині. За поширенням це прізвище займає 90 730 місце в загальному списку мешканців України. Найгустіший осередок цього прізвища – Тербовлянський район², що на Тернопільщині, де проживає 25 носіїв цього прізвища³.

Два прізвища утворено від основи прізвища *Небесь* за допомогою словотворчого суфікса *-к*⁴:

1) *Небесь – Небесь-к-ий*, носіями якого в Україні є 94 особи, з них 23 носії цього прізвища проживають на Полтавщині, 15 – та Чернігівщині, 13 – у м. Києві, 8 – на Сумщині, 7 – на Дніпропетровщині, по 6 – на Донеччині та Кіровоградщині, 5 – на Луганщині, по 3 – на Вінниччині та Житомирщині, по 2 – на Одещині та Харківщині, 1 – на Черкащині. За поширенням це прізвище займає 46 946 місце в загальному списку мешканців України. Найгустіший осередок цього прізвища – Ічнянський район, що на Чернігівщині, де проживає 7 носіїв цього прізвища⁵.

Від основи чоловічого прізвища *Небеський* флексійним способом (за допомогою флексії *-а*) утворено жіноче прізвище: *Небеськ-ий – Небеськ-а*⁶, носіями якого в Україні є 125 осіб, із них 26 носіїв цього прізвища проживають на Полтавщині, 20 – у м. Києві, 17 – на Чернігівщині, 10 – на

¹ <https://ridni.org/karta/%D0%BD%D0%B5%D0%B1%D0%B5%D1%81%D1%8C>.

² Аналіз проводиться за адміністративно-територіальним поділом України, чинним до реформи 2020 рр.

³ <https://ridni.org/karta/%D0%BD%D0%B5%D0%B1%D0%B5%D1%81%D1%8C%D0%BE>.

⁴ Учені слушно пропонують розрізняти суфікс як морфему і словотворчий суфікс, бо морфемний суфікс – це мінімальна значуща частина слова, словотворчий суфікс – значуща частина слова, яка служить для творення нових слів. Словотворчий суфікс в одному випадку може дорівнювати морфемному суфіксу, в іншому – поєднувати дві і більше мінімальні значущі частини слова (про морфемний і словотворчий суфікси (див. дет. про це: *Український словотвір*)).

⁵ <https://ridni.org/karta/%D0%BD%D0%B5%D0%B1%D0%B5%D1%81%D1%8C%D0%BA%D0%B8%D0%B9>.

⁶ Жіноче прізвище завжди утворюється від основи чоловічого прізвища.

Кіровоградщині, по 9 – на Донеччині та Сумщині, по 6 – на Дніпропетровщині, Житомирщині та Одещині, 5 – на Харківщині, 3 – на Луганщині, по 2 – на Київщині та в м. Вінниці, по 1 – на Запоріжжі, Миколаївщині, Черкащині та в м. Сімферополі. За поширенням це прізвище займає 36 562 місце в загальному списку мешканців України. Найгустіший осередок цього прізвища – Ічнянський район, що на Чернігівщині, де проживає 7 носіїв цього прізвища¹;

2) *Небесь* – *Небесь-к-о*, носіями якого в Україні є 3 особи, з них 2 носії цього прізвища проживає на Полтавщині, 1 – у м. Торезі, що на Донеччині. За поширенням це прізвище займає 403 746 місце в загальному списку мешканців України².

Ще три прізвища від основи апелювання *небеса* утворено за допомогою словотворчих суфіксів:

– *-ник*: *небес-а* – *Небес-ник*, носіями якого в Україні є 39 осіб, із них по 19 носіїв цього прізвища проживають на Закарпатті та Львівщині, 1 – у м. Києві. За поширенням це прізвище займає 91 212 місце в загальному списку мешканців України. Найгустіший осередок цього прізвища – м. Самбір, що на Львівщині, де проживає 17 носіїв цього прізвища³;

– *-юк*: *небес-а* – *Небес-юк*, носіями якого в Україні є 37 осіб, із них 10 осіб проживають на Дніпропетровщині, 5 – на Вінниччині, по 4 – на Кіровоградщині та Черкащині, по 2 – на Одещині та Чернівецьчині, у мм. Харкові, Мирнограді, що на Донеччині, та Первомайську, що на Миколаївщині, по 1 – на Київщині та Хмельниччині, у мм. Києві та Мукачевому, що на Закарпатті. За поширенням це прізвище займає 95 359 місце в загальному списку мешканців України. Найгустіший осередок цього прізвища – Криворізький район, що на Дніпропетровщині, де проживає 6 носіїв цього прізвища⁴;

– *-енко*: *небес-а* – *Небес-енк-о*, носіями якого в Україні є 22 особи, з них 9 осіб проживають у м. Києві, 7 – на Київщині, по 2 – на Полтавщині та в м. Костянтинівці, що на Донеччині, по 1 – на Житомирщині та в м. Одесі. За поширенням це прізвище займає 135 182 місце в загальному списку мешканців України⁵.

Від іменника *небеса* утворено прикметник *небесний*, від якого безафіксальним способом утворено прізвище *Небесний*, носіями якого в Україні є 437 осіб. Найбільше носіїв цього прізвища проживає на Тернопільщині – 73. За поширенням це прізвище займає 11 310 місце в загальному списку мешканців України. Найгустіший осередок цього прізвища – Бережанський район, що на Тернопільщині, де проживає 26 носіїв цього прізвища⁶.

¹ <https://ridni.org/karta/%D0%BD%D0%B5%D0%B1%D0%B5%D1%81%D1%8C%D0%BA%D0%B0>.

² <https://ridni.org/karta/%D0%BD%D0%B5%D0%B1%D0%B5%D1%81%D1%8C%D0%BA%D0%BE>.

³ <https://ridni.org/karta/%D0%BD%D0%B5%D0%B1%D0%B5%D1%81%D0%BD%D0%B8%D0%B9>.

⁴ <https://ridni.org/karta/%D0%BD%D0%B5%D0%B1%D0%B5%D1%81%D1%8E%D0%BA>.

⁵ <https://ridni.org/karta/%D0%BD%D0%B5%D0%B1%D0%B5%D1%81%D0%B5%D0%BD%D0%BA%D0%BE>.

⁶ <https://ridni.org/karta/%D0%BD%D0%B5%D0%B1%D0%B5%D1%81%D0%BD%D0%B8%D0%B9>.

Від основи прізвища *Небесний* флексійним способом (за допомогою флексії *-я*) утворено прізвище *Небесня*, носіями якого в Україні є 11 осіб, із них по 3 носії цього прізвища проживають на Миколаївщині та Полтавщині, по 2 – на Дніпропетровщині та в м. Сімферополі, 1 – на Луганщині. За поширенням це прізвище займає 203 284 місце в загальному списку мешканців України¹.

Від основи чоловічого прізвища *Небесний* так само флексійним способом утворено два жіночі прізвища за допомогою флексій:

– *-а*: *Небесн-ий* – *Небесн-а*, носіями якого в Україні є 601 особа. Найбільше носіїв цього прізвища проживає на Тернопільщині – 71. За поширенням це прізвище займає 8 313 місце в загальному списку мешканців України. Найгустіший осередок цього прізвища – м. Новоградівка Покровського району, що на Донеччині, де проживає 15 носіїв цього прізвища²;

– *-ая*: *Небесн-ий* – *Небесн-ая*, носіями якого в Україні є 5 осіб, із них 2 носії цього прізвища проживають у м. Дніпрі, по 1 – у мм. Кропивницькому, Одесі та Херсоні. За поширенням це прізвище займає 319 938 місце в загальному списку мешканців України³.

Ще від основи чоловічого прізвища *Небесн-ий* утворено два прізвища за допомогою словотворчих суфіксів:

– *-юк*: *Небесн-ий* – *Небесн-юк*, носіями якого в Україні є 140 осіб. Найбільше носіїв цього прізвища проживає на Вінниччині – 43. За поширенням це прізвище займає 33 111 місце в загальному списку мешканців України. Найгустіший осередок цього прізвища – Томашпільського району, що на Вінниччині, де проживає 24 носії цього прізвища⁴;

– *-як*: *Небесн-ий* – *Небесн-як*, носіями якого в Україні є 17 осіб, із них 9 осіб мешкає на Миколаївщині, 4 – на Івано-Франківщині, 3 – у м. Нова Каховка, що на Херсонщині, 1 – на Тернопільщині. За поширенням це прізвище займає 157 697 місце в загальному списку мешканців України⁵.

Практично неможливо встановити, чи прізвище *Небеснов* утворено за допомогою суфікса *-ов* від українського прикметника *небесний* чи від російського аналога *небесный*: *небесн-ий* – *Небесн-ов*⁶, носієм якого в Україні є

¹ <https://ridni.org/karta/%D0%BD%D0%B5%D0%B1%D0%B5%D1%81%D0%BD%D1%8F>.

² <https://ridni.org/karta/%D0%BD%D0%B5%D0%B1%D0%B5%D1%81%D0%BD%D0%B0>.

³ <https://ridni.org/karta/%D0%BD%D0%B5%D0%B1%D0%B5%D1%81%D0%BD%D0%B0%D1%8F>.

⁴

<https://ridni.org/karta/%D0%BD%D0%B5%D0%B1%D0%B5%D1%81%D0%BD%D1%8E%D0%BA>.

⁵ <https://ridni.org/karta/%D0%BD%D0%B5%D0%B1%D0%B5%D1%81%D0%BD%D1%8F%D0%BA>.

⁶ Прізвище *Небеснов* утворено за допомогою російського суфікса *-ов*, відповідником якого в українській мові є суфікс *-ів*. Правда, з приводу походження прізвищ на *-ов*, *-ев* (*-ев*) є й інша думка. «Прізвища на *-ов* (Михайлов, Петров, Романов) та *-ев* (*-ев*) (Андреев) – це ті самі присвійні прикметники, що й Михайлів, Петрів, Романів, Андріїв, але в них збереглося етимологічне *-о*-, *-е*- також у формі називного відмінка. Зона поширення цих форм – уся українська територія, що входила до складу Російської імперії, а також Закарпаття. Причинами збереження *-о*-, *-е* треба вважати, по-перше, традиційне вживання саме такої форми прізвищ з давніх-давен, по-друге, те, що метрики та особові документи виписувались російською мовою. Тому немає підстав вважати прізвища на *-ов*, *-ев* виключно

1 особа, яка проживає в м. Одесі. За поширенням це прізвище займає 744 111 місце в загальному списку мешканців України¹.

Від основи чоловічого прізвища *Небеснов* флексійним способом (за допомогою флексії *-а*) утворено жіноче прізвище *Небеснов-а*, носіями якого в Україні є 4 особи, які проживають у м. Одесі. За поширенням це прізвище займає 377 276 місце в загальному списку мешканців України².

Від основи чоловічого прізвища *Небесов* флексійним способом (так само за допомогою флексії *-а*) утворено жіноче прізвище *Небесов-а*³, носієм якого в Україні є 1 особа, яка мешкає в м. Саки. За поширенням це прізвище займає 744 112 місце в загальному списку мешканців України⁴.

В Україні наявні два прізвища, які з вини працівників паспортних служб, записані неправильно:

1) *Небесов-а* (замість *Небесова*), носіями якого в Україні є 1 особа, яка мешкає на Харківщині. За поширенням це прізвище займає 745 121 місце в загальному списку мешканців України⁵;

2) *Небеснюк* (замість *Небеснюк*), носіями якого в Україні є 2 особи, які мешкають у м. Ізюмі, що на Харківщині. За поширенням це прізвище займає 492 053 місце в загальному списку мешканців України⁶.

Три особи в Україні є носіями подвійних прізвищ, одним із компонентів яких є прізвище *Небесна*:

1) *Небесна-Нетеса*, носієм якого в Україні є 1 особа, яка проживає в м. Кропивницькому. За поширенням це прізвище займає 744 109 місце в загальному списку мешканців України⁷;

2) *Небесна-Чернишова*, носіями якого в Україні є 1 особа, яка проживає в м. Донецьку. За поширенням це прізвище займає 744 110 місце в загальному списку мешканців України⁸;

3) *Осик-Небесна*, носіями якого в Україні є 1 особа, яка проживає в м. Дніпрі. За поширенням це прізвище займає 693 973 місце в загальному списку мешканців України⁹.

Висновки та перспективи дослідження. Висловлені вище міркування дозволяють зробити висновки:

російськими. Це спільний тип прізвищ, поширений і серед інших слов'ян, наприклад, болгар та македонців» (*Українські прізвища*).

¹ <https://ridni.org/karta/%D0%BD%D0%B5%D0%B1%D0%B5%D1%81%D0%BD%D0%BE%D0%B2>.

² <https://ridni.org/karta/%D0%BD%D0%B5%D0%B1%D0%B5%D1%81%D0%BD%D1%8E%D0%BA>.

³ Як зазначалося вище, жіноче прізвище завжди утворюється від основи чоловічого прізвища, хоч прізвище *Небесов* і не фіксується серед мешканців України.

⁴ <https://ridni.org/karta/%D0%BD%D0%B5%D0%B1%D0%B5%D1%81%D0%BE%D0%B2%D0%B0>.

⁵ <https://ridni.org/karta/%D0%BD%D1%94%D0%B1%D1%94%D1%81%D0%BE%D0%B2%D0%B0>

⁶ <https://ridni.org/karta/%D0%BD%D1%94%D0%B1%D1%94%D1%81%D0%BD%D1%8E%D0%BA>.

⁷ <https://ridni.org/karta/%D0%9D%D0%B5%D0%B1%D0%B5%D1%81%D0%BD%D0%B0-%D0%9D%D0%B5%D1%82%D0%B5%D1%81%D0%B0>.

⁸ <https://ridni.org/karta/%D0%9D%D0%B5%D0%B1%D0%B5%D1%81%D0%BD%D0%B0-%D0%A7%D0%B5%D1%80%D0%BD%D0%B8%D1%88%D0%BE%D0%B2%D0%B0>.

⁹ <https://ridni.org/karta/%D0%9E%D1%81%D0%B8%D0%BA%D0%B0-0%9D%D0%B5%D0%B1%D0%B5%D1%81%D0%BD%D0%B0>.

1. Досліджувана мікросистема прізвищ, похідних від апелятива *небеса*, є малочисельною і налічує всього 22 одиниці.

Найпоширенішим прізвищем цієї мікросистеми є прізвище *Небесна* (601 носій), а найбільше похідних прізвищ утворено від прізвища *Небесь* (6 прізвищ) (дет. про кількість носіїв прізвищ, похідних від апелятива *небеса*, та їх місце в загальному списку мешканців України див. табл. 1).

Таблиця 1

Кількість носіїв прізвищ, похідних від апелятива *небеса*, та їх місце в загальному списку мешканців України

	Прізвище	Кількість носіїв в Україні	Місце в загальному списку мешканців України
1	Небесн-а	601	8 313
2	Небес-н-ий	437	11 310
3	Небесн-юк	140	33 111
4	Небеськ-а	125	36 562
5	Небесь-к-ий	94	46 946
6	Небесь-о	40	90 730
7	Небес-ник	39	91 212
8	Небес-юк	37	95 359
9	Небес-енк-о	22	135 182
10	Небес-як	17	157 697
11	Небесн-я	11	203 284
12	Небесь	7	268 101
13	Небесн-ая	5	319 938
14	Небеснов-а	4	377 276
15	Небесь-к-о	3	403 746
16	Небесн-юк	2	492 053
17	Осик-Небесна	1	693 973
18	Небесна-Нетеса	1	744 109
19	Небесна-Чернишова	1	744 110
20	Небесн-ов	1	744 111
21	Небесов-а	1	744 112
22	Небесов-а	1	745 121

2. Найпоширенішим способом творення прізвищ, похідних від апелятива *небеса*, є суфіксальний (10 прізвищ). Найчастіше для творення нових прізвищ використовуються суфікси *-юк* (3 випадки), *-к-* (2 випадки).

8 жіночих прізвищ утворено флексійним способом від основ чоловічих прізвищ (дет. про способи творення прізвищ, похідних від апелятива *небеса* див. табл. 2).

Таблиця 2

Способи творення прізвищ, похідних апелятива *небеса*

	Способи творення прізвищ	Кількість
1	Безафіксальний	1
2	Суфіксальний	10
2.1	<i>-юк</i>	3
2.2	<i>-к-</i>	2
2.3	<i>-ник</i>	1
2.4	<i>-як</i>	1

2.5	-ов	1
2.6	-енк-	1
2.7	-н-	1
3	Флексійний	8
3.1	-а(-я)	6
3.2	-ая	1
3.3	-о	1
4	Подвійне прізвище	3

3. Потребують ґрунтовних досліджень прізвища, похідні від інших назв, подвійні та рідкісні прізвища, прізвища, поширені на окремих територіях, прізвища соціальних груп та деякі інші.

Список використаних джерел

Рідні. URL: <https://ridni.org/>.

Sources

Ridni. ridni.org/

Список використаної літератури

- Варченко, Іван. «До основ наукового вивчення сучасних українських прізвищ». *Редько, Юліан. Довідник українських прізвищ*. Київ: Радянська школа, 1968, с. 3–29.
- Горпинич, Володимир і Корнієнко, Ірина. *Антронімія Дніпровського Припоріжжя і суміжних регіонів України: Словник*. Дніпропетровськ: Пороги, 2012.
- Горпинич, Володимир. «Основні принципи дослідження сучасних прізвищ України». *Українська мова*, № 4, 2009, с. 18–27.
- Поповський, Анатолій. *Дециця про українські прізвища*. Дніпро: Ліра, 2020.
- Прадід, Юрій. «Матронімічні прізвища (на матеріалі українських варіантів християнських імен)». *Українське мовознавство*, вип. 52, 2022, с. 32–43.
- Прадід, Юрій. «Патронімічні прізвища (на матеріалі українських варіантів християнських імен)». *Українське мовознавство*, вип. 51, 2021, с. 28–45.
- Прадід, Юрій. «Словотвірні особливості та регіональне поширення прізвищ, похідних від апелятива земля». *Наукові записки Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського. Серія: Філологія (мовознавство)*, вип. 35, 2022, с. 79–90.
- Прадід, Юрій. «Способи творення прізвищ мікрогрупи «Батько»: на матеріалі прізвищ, поширених в Україні». *Науковий вісник Ужгородського університету. Серія «Філологія». На пошану Івана Чендея (до 100-річчя з дня народження)*, вип. 1 (47), 2022, с. 225–230.
- Прадід, Юрій. «Способи творення прізвищ, похідних від апелятива *дід*, в українській мові». *Мова. Література. Фольклор*, № 1, 2022, с. 42–52.
- Редько, Юрій. *Сучасні українські прізвища*. Київ: Наукова думка, 1966.
- Українська ономастика: Бібліографічний покажчик*, уклад. С. О. Вербич, І. В. Єфименко, І. М. Железняк. Київ, 2013.
- Український словотвір: Словник-довідник*. URL: <https://subjectum.eu/ukrmova/derivation/>
- Українські прізвища*. URL: https://www.wikiwand.com/uk/%D0%A3%D0%BA%D1%80%D0%B0%D1%97%D0%BD%D1%81%D1%8C%D0%BA%D1%96_%D0%BF%D1%80%D1%96%D0%B7%D0%B2%D0%B8%D1%89%D0%B0. (дата звернення : 26.01.2023).
- Худаш, Михайло. *З історії української антропонімії*. Київ: Наукова думка, 1977.

References

- Varchenko, Ivan. "Do osnov naukovooho vyvchennia suchasnykh ukrainskykh prizvyshch." *Redko, Yulian. Dovidnyk ukrainskykh prizvyshch*. Kyiv: Radianska shkola, 1968, pp. 3–29.
- Horpynych, Volodymyr and Korniienko, Iryna. *Antroponimiia Dniprovskoho Pryporizhzhia i sumizhnykh rehioniv Ukrainy: Slovnyk*. Dnipropetrovsk: Porohy, 2012
- Horpynych, Volodymyr. "Osnovni pryntsypy doslidzhennia suchasnykh prizvyshch Ukrainy." *Ukrainska mova*, № 4, 2009, pp. 18–27.
- Popovskyi, Anatolii. *Deshchytsia pro ukrainski prizvyshcha*. Dnipro: Lira, 2020.
- Pradid, Yurii. "Matronymic surnames (on the material of Ukrainian variants of Christian names)." *Ukrainian Linguistics*, iss. 52, 2022, pp. 32–43.
- Pradid, Yurii. "Patronymic surnames (on the material of Ukrainian variants of Christian names)." *Ukrainian Linguistics*, iss. 51, 2021, pp. 28–45.
- Pradid, Yurii. "Word-Forming Features and Regional Distribution of Surnames, Derivatives from the Appeal Earth." *Scientific Notes of Vinnytsia Mykhailo Kotsiubynskyi State Pedagogical University. Series: Philology (Linguistics)*, iss. 35, 2022, pp. 79–90.
- Pradid, Yurii. "Ways of Creating Surnames of the «Father» Microgroup (based on Surnames Common in Ukraine)." *Scientific Bulletin of Uzhhorod National University. Series Philology*, iss. 1 (47), 2022, pp. 225–230.
- Pradid, Yurii. "Methods of the Formation of Surnames Derived from the Appellative *diđ* (Grandfather) in the Ukrainian Language." *Language. Literature. Folklore*, no 1, 2022, pp. 42–52.
- Redko, Yurii. *Suchasni ukrainski prizvyshcha*. Kyiv: Naukova dumka, 1966.
- Ukrainska Onomastyka: Bibliohrafichnyi Pokazhchyk*, edited by S. O. Verbych, I. V. Yefymenko, I. M. Zheliezniak. Kyiv, 2013.
- Ukrainskyi Slovtvir: Slovnyk-dovidnyk*. subjectum.eu/ukrmova/derivation/UkrainskiPrizvyshcha.
- www.wikiwand.com/uk/%D0%A3%D0%BA%D1%80%D0%B0%D1%97%D0%BD%D1%81%D1%8C%D0%BA%D1%96_%D0%BF%D1%80%D1%96%D0%B7%D0%B2%D0%B8%D1%89%D0%B0
- Khudash, Mykhailo. *Z istorii ukrainskoi antroponimii*. Kyiv: Naukova dumka, 1977.

Стаття надійшла до редколегії 03.10.2023